

CHOMSKY’NİN EVRENSEL DİLBİLGİSİ KURAMI TEMELİNDE ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİNDE SIFAT-FİİLLİ YAPILARIN KARŞILAŞTIRILMASI¹

FERHAT KARABULUT²

Tuba ARI ÖZDEMİR³

ÖZET

Her dilin kendine has biçimbilimsel ve söz dizimsel yapıları vardır. Bu yapılar bazen başka dillerle benzerlik gösterebilir. Buna Chomsky ilkeler (Principles) adını verir. Bazı yapılar ise sadece belli bir dile aittir. Bu yapılara ise Chomsky değiştirgenler (parameters) adını verir. Yani ilkeler, her dilde karşımıza çıkan ve evrensel özellik gösteren kurallardır. Değiştirgenler de dillerdeki farklılıkları ve dillere özel kuralları işaret eder. Bununla birlikte ilkeler ve değiştirgenler kuralı aynı dilin lehçeleri ve hatta ağızları arasında da söz konusu olmaktadır. Başka bir deyişle her dilin de kendi içinde (alt kollarında) hem ilkeler yani dil içi evrensellikler hem de değiştirgenler kaçınılmaz olarak mevcuttur. Dilin çağdaş lehçeleri için söz konusu olan ilkeler ve değiştirgenler kuralı, kuşkusuz, her dilin tarihi ve çağdaş dönemi karşılaştırıldığında da söz konusudur.

Dillerin veya herhangi bir dilin yapısal analizlerinde Chomsky’nin Evrensel Dilbilgisi Kuramı önemli ipuçları verir. Yine Chomsky kuramlarının önemli kavramları olan derin yapı ve yüzey yapı çok önemlidir. Bir dilin analizinin tam olarak yapılabilmesi için, o dilin hem tarihsel yapısının hem de lehçeler arasında meydana gelen yapıların birlikte ele alınması gerekir. Underhill, Chomsky kuramları temelinde, Türkçedeki sıfat fiilleri iki gruba ayırır ve bunlara özne sıfat fiiller ve nesne sıfat fiiller adını vermiştir.

Bu çalışmada; Türk Dilinin (Çağdaş Türk Lehçelerinin) en önemli yapılarından olan sıfat fiilli yapılar Chomsky kuramları temelinde ele alınmış ve karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Çalışmada, Underhill’in yöntemi benimsenmiş ve -An ve -DİK sıfat fiil yapısı ile kurulmuş cümleler esas alınmıştır. İlk olarak sıfat fiilli cümleler Türkiye Türkçesi’nde tespit edilmiştir. İkinci olarak bu cümleler yazı dili olarak kullanılan 18 Türk lehçesinde bu lehçenin ana dil konuşurlarına sorularak yeniden kurgulanmıştır. Üçüncü olarak bu cümleler Underhill’in özne sıfat-fiil ve nesne sıfat-fiil ayırımına dayanarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk lehçeleri, sıfat fiil, sıfat fiilli yapı, Chomsky, Evrensel Dilbilgisi, Underhill.

¹ Bu makale, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 2017-137 numaralı proje ile desteklenmiş ve ilgili proje kapsamında hazırlanmıştır. Bu makale, 30 Ekim-01 Kasım 2019 tarihleri arasında düzenlenen 17. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunulan bildirinin eksiklerinin giderilmesi ve genişletilmesi sonucu oluşmuştur.

² Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ferhat.karabulut@cbu.edu.tr

³ Okt. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Rektörlük, tuba. ozdemir@cbu.edu.tr

COMPARISON OF RELATIVE CLAUSE CONSTRUCTIONS IN CONTEMPORARY TURKIC DIALECTS BASED ON CHOMSKY'S UNIVERSAL GRAMMAR THEORY

ABSTRACT

Each language has its own morphological and syntactic structures. These structures sometimes resemble other languages. This is called principles by Chomsky. Some structures belong only to a certain language. These structures are called parameters by Chomsky. In other words, the Principles are the rules that appear in every language and have universal characteristics. Parameters also point to differences in languages and language-specific rules. However, the rule of principles and parameters is also in question between dialects of the same language and even local dialects of the same language. In other words, in every language itself, there are inevitably both principles and sub-linguistic universals and variants. The principles and parameters of the language for contemporary dialects of course are also present when comparing the historical and contemporary period of each language.

Chomsky's Universal Grammar Theory provides important clues in the structural analysis of languages or any language. Deep structure and surface structure which are important concepts of Chomsky theories are also very important for those people that analyse Turkic dialects. In order to completely analyze a language, both the historical structure of the language and the structures that occur between dialects must be considered together. Underhill, on the basis of Chomsky's theories, he divided participles into two groups and named them as subject participles and object participles.

In this study; The participial structures which are one of the most important structures of the Turkish language (contemporary Turkish dialects) have been discussed on the basis of Chomsky theories and a comparative analysis has been made. In the study, Underhill's method was adopted and the sentences formed with -An and -DİK participial structure were taken as basis. Firstly, participial structures has been determined in Turkish. Secondly, these sentences were reconstructed in 18 Turkish dialects which were used as written language by asking the native speakers of these dialects. Thirdly, these sentences were analyzed based on Underhill's distinction between subject participles and object participles.

Keywords: Turkic dialects, participle, relative clause, Chomsky, Universal Grammar, Underhill

GİRİŞ

Sıfat fiiller, Türk Dilinin gramer çalışmalarında morfolojik kategori olarak değerlendirilen önemli konulardan biridir. Türk Dilinde bu konuda yapılan çalışmalarda sıfat fiiller genellikle morfolojik açıdan veya cümlede öge olarak görevleri bakımından değerlendirilmiş, söz dizimsel özellikleri dikkate alınmamıştır. Oysa çağdaş Türk lehçelerinde sıfat fiiller bir yapı olarak söz dizimsel açıdan değerlendirildiğinde farklı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada çağdaş Türk lehçelerindeki sıfat fiiller morfolojik bir kategori olmaktan çok “yapı” (söz dizimsel) kavramı çerçevesinde incelenecektir.⁴ İnceleme, Amerikalı dilbilimci N. Chomsky'nin genel olarak *Evrensel Dilbilgisi* olarak adlandırılan kuramı ve bu kuramın kavramlarına dayanarak yapılacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Türk Dilinde sıfat fiiller hakkında geleneksel yöntemler kullanılarak birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda genel olarak sıfat fiillerin tanımı ve morfolojik işlevleri konusunda önemli tespitler yapılmıştır. Kemal Eraslan, 1980 yılında hazırladığı “*Eski Türkçede İsim-Fiiller*” adlı çalışmasında sıfat fiilleri isim fiil olarak değerlendirip sıfat fiillerin Eski Türkçedeki morfolojik şekillerini ve işlevlerini incelemiştir. Bilgehan Atsız Gökdağ, “*Oğuz Grubu Türk Şivelerinde Sıfat-Fiiller*” (1993) başlıklı yayımlanmamış doktora tezinde Oğuz grubundaki sıfat fiilleri cümledeki işlevlerine ve taşıdıkları zaman özelliklerine göre sınıflandırmıştır. Nesrin Bayraktar, “*Orta Türkçede Fiilimsiler*” (2000) başlıklı yayımlanmamış doktora tezinde ve “*Türkçede Fiilimsiler*” (2004) adlı çalışmasında Türk Dilindeki sıfat fiil ekleri ve bu eklerin özellikleri hakkında bilgi vermektedir.

Sıfat fiilleri morfolojik açıdan ele alan çalışmaların yanı sıra, sıfat fiilleri dilbilimsel yöntemlerle ele alan ve sıfat fiilleri “yapı” unsuru olarak değerlendiren çalışmalar da vardır. Sıfat fiillerin tipolojileri konusunda Lehmann'ın “*On the Typology of Relative Clauses*” (1986) başlıklı çalışması önemlidir. Lehmann, bu çalışmasında dünya dillerini sıfat fiil yapılarından hareketle ad öncül (prenominal), ad ardıl (postnominal), ad içleyen (headinternal), göreceli adlı (circumnominal)⁵ ve bitişik (adjoined) diller olarak beş gruba ayırmaktadır.⁶

Türk Dilinin sıfat fiilli yapılarının da kuramsal yöntemler uygulanarak incelendiği çalışmalar vardır. Bu çalışmalardan ilki Underhill'e aittir. Underhill, 1972'de yayımlanan “*Turkish Participle*” adlı çalışmasında Türk Dilindeki sıfat fiilli yapıları baş adın derin yapıdaki yerine göre “*özne sıfat fiilli yapılar*” ve “*nesne sıfat fiilli yapılar*”

⁴ İçerisinde fiilimsi bulunan cümlelerin adlandırılması ve sınıflandırılması tartışması, Türkiye Türkolojisinde farklı boyutları ile devam etmektedir. İçinde fiilimsi bulunan cümleler (aslında yapılar) bir görüşe göre (bk. Karahan, 1994) basit cümle olarak kabul edilmelidir. Karahan, “Türkçede Birleşik Cümle Problemi” adlı çalışmasında fiilimsili yapıların basit cümle yapısında değerlendirilmesi gerektiğini savunur. Karahan'a göre, “Bir cümle yapı bakımından değerlendirilirken iç yapısı (derin yapı) değil dış yapısı (yüzey yapı) yani ifadedeki yapısı esas alınmalıdır.” (Karahan, 1994:21). Buna karşın Banguoğlu (bk. Banguoğlu, 1986) ve Karabulut başta olmak üzere bazı araştırmacılar (bk. Karabulut, 2007) ise içinde fiilimsi bulunan cümleleri, “mutlak birleşik cümle” kabul eder. Bu nedenle, bu çalışmanın temelini, “fiilimsili cümlelerin” birleşik cümle olduğu iddiası oluşturmuştur. Sıfat fiilli cümleler (yapılar), birleşik cümle olarak değerlendirildiği için de “basitlik” ve “birleşiklik” tartışmasına girilmemiştir

⁵ Göreceli sıfat fiilli yapı demektir. Herhangi bir işaret içermez. Referansı, belirli bir önermenin doğru olduğu referanslarla sınırlayarak, referans veren bir ifadenin potansiyel referansını daraltan bir yapıdır. Bu tür yapı örnekleri Japoncada sıkça karşımıza çıkar.

⁶ Türk Dili ad öncül diller grubunda yer almaktadır. Ad öncül dillerde baş ad sıfat fiilin sağına yerleşmekte ve sıfat fiilli yapılar bu şekilde oluşmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. (Lehmann, 1986:665; Karabulut ve Ulutaş, 2011:1360-1362).

olmak üzere iki ana gruba ayırır. Chomsky'nin kuramlarından yola çıkarak yapılan bu gruplama çalışmamızda da kullanılacaktır. Schönig, *“Relativsatzbautypen in den Sogenannten Altaischen Sprachen”* (1992) ve Csató, *“A Typological Review of Relative Clause Constructions in Some Turkic Languages”* (1996) adlı çalışmalarında Türk lehçelerini sıfat fiilli yapılarına göre sınıflayıp incelemişlerdir. Türk Dilinin sıfat fiilli yapıları hakkında başka bir önemli çalışma Goeffry Haig'e aittir. Haig, *“Relative Constructions in Turkish”* (1998) adlı çalışmasında Türkçedeki sıfat fiilli yapıları isimleştirme (nominalization), niteleme (attribution) ve boşluk oluşumu (gap-formation) olmak üzere üç boyutta değerlendirmiştir (Haig, 1998:3). Akerson ve Özil, *“Türkçede Niteleme Sıfat İşlevli Yan Tümceler”* (1998) adlı çalışmalarında Türkçedeki sıfat fiilli yapıları İşlevsel Dilbilgisi Kuramı çerçevesinde ele alıp incelemişlerdir.

Türk Dilindeki sıfat fiilli yapıları ve bu yapıların tipolojilerini Chomsky kuramları çerçevesinde inceleyen çalışmalar da vardır. Örneğin, Ferhat Karabulut 2003 yılında hazırladığı *“Relative Clause Construction in Kazakh”* başlıklı doktora çalışmasında Kazak Türkçesi'ndeki sıfat fiilli yapıları incelemiştir. Ayrıca 2006 yılında yayımlanan *“Türk Diline Kuramsal Yaklaşımlar (Taşınımlı-Dönüşümlü Dilbilgisi ve Yönetim ve Bağlama Kuramı Işığında Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi'nde Edilgen Oluşumların ve Sıfat Fiilli Yapıların İncelenmesi”*; 2007 yılında yayımlanan *“Ad Öbeği Taşınımı ve Boşluk Kuramı Bağlamında Fiilimsili Yapıların Adlandırılması ve Sınıflandırılması Meselesi”*; 2009 yılında yayımlanan *“Köktürkçenin Sıfat Fiilli Yapı Tipolojisi”* ve 2011 yılında yayımlanan *“Türk Dili Sıfat-Fiilli Yapı Tipolojisinin Japon, Kore ve Macar Tipolojileri ile Karşılaştırılması”* adlı çalışmalarında Chomsky'nin özellikle Üretken Dönüşümlü Dilbilgisi ve Yönetim Bağlama Kuramlarından yararlanarak Türk Dilindeki sıfat fiilli yapıları ve bu yapıların tipolojilerini incelemiştir.

Chomsky'nin Üretken Dönüşümlü Dilbilgisi ve Yönetim Bağlama Kuramı ışığında sıfat fiilli yapılarla ilgili yapılan son çalışma Yasin Karadeniz'e aittir. Karadeniz, *“Özbek Türkçesinde ve Yeni Uygur Türkçesinde Sıfat Fiilli Yapılar: Karşılaştırmalı Dilbilimsel Bir Analiz”* (2019) başlıklı yayımlanmamış doktora tezinde Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi'ndeki sıfat fiilli yapıları incelemiştir.

Çalışmanın asıl amacı sıfat fiil ve sıfat fiilli yapıların tanımlanması değildir. Fakat kuramsal incelemeye geçmeden önce yukarıda bahsedilen çalışmalardan hareketle “sıfat fiil” ve “sıfat fiilli yapı”ların tanımlanmasında fayda vardır.

Geleneksel dilbilgisi çalışmalarında, sıfat fiil genellikle sadece kelime düzeyinde değerlendirilmekte ve tanımlamalar da bu doğrultuda yapılmaktadır. Muharrem Ergin, “partisip” olarak adlandırdığı sıfat fiilleri birer isim fiil olarak değerlendirir ve şu şekilde tanımlar: “Partisipler, nesnelerin hareket vasıflarını karşılayan fiil şekilleridir. Partisiplerin asıl isimlerden farkı nesneyi hareketine göre adlandırması, onu asıl varlığı ile, şu veya bu kalıcı vasfı ile değil, hareketi ile ifade etmesidir” (Ergin, 2004:333). Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğü'nde sıfat fiilleri, “Sayı ve şahsa bağlı fiil çekimine girmeyen, fakat aldığı eklerle fiilin zamana bağlı olarak taşıdığı kavramı sıfatlaştırdığından kendisinde sıfat ve fiil niteliklerini birleştiren fiil şekli.” olarak tanımlar (Korkmaz, 2007:189).

Karabulut'a göre sıfat fiil, fiil soylu isimleşmiş bir kelimedir; cümle içerisinde özne, nesne, tümleç gibi görevlerde bulunur; genel olarak zaman ifade etme özelliği vardır (Karabulut, 2011:1359).

Sıfat fiillerin çalışmamızı ilgilendiren yanı kelime düzeyi ve morfolojisinden çok yapısal boyutudur. Bu yüzden sıfat fiilli bir yapı olarak gören tanımlara da bakmamız gerekmektedir.

Lehmann'a göre sıfat fiilli yapı, bir ad (bu bir AÖ veya boşluk da olabilir) ve adı değiştiren bir niteleyiciden oluşan yapıdır (Lehmann, 1986:664). Keenan ve Comrie'ye göre sıfat fiilli yapı, nitelenen bir baş adın içinde bulunduğu alan ve bu alanda yer alan sınırlayıcı ve niteleme özelliği olan bir yan cümlelerin birlikte oluşturdukları yapıdır (Karabulut, 2011:1359). Haig'e göre sıfat fiilli yapı, baş adı içeren bir ad öbeğidir ve bir niteleyicidir. Niteleyici unsur bir cümlecik olarak kabul edilebilir. Bu cümlesel niteleyici de sıfat fiilli yapı olarak adlandırılabilir (Haig, 1998:10). Karabulut'a göre de sıfat fiilli yapılar cümle çözümlerinde çok önemli ipuçları vermektedir. Bu yapılar cümle unsurları arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkiler neticesinde doğan taşınım, dönüşüm ve silinmelerin en belirgin şekilde yer aldığı tipolojilerdir (Karabulut, 2011:1351).

Yukarıdaki tanımlarda da görüldüğü gibi "sıfat fiilli yapı"yı sıfat fiilden ayıran en önemli özellik sıfat fiilli yapının kelime düzeyi ve morfolojiden çok söz dizimsel bir kuruluş içinde parça-bütün içinde değerlendirilmesidir.

2. Evrensel Gramer ve Kuramsal Temel

Sıfat fiilli yapılar, dili başlı başına bir yapı olarak gören Chomsky'nin *Evrensel Gramer*'i ve bu gramerin alt kuramlarıyla açıklanabilir. *Evrensel Gramer* içinde yer alan *Üretken Dönüşümlü Dilbilgisi* ve *Yönetim Bağlama Kuramı* ile özellikle bu kuramların kavramları sıfat fiilli yapıların oluşumunu ve tipolojilerini açıklamak için kullanılmaktadır.

Bu çalışmada da amaç sıfat fiil ve sıfat fiilli yapıların tanımlanması olmadığı gibi Chomsky'nin kuramlarının açıklanması ve tartışılması da değildir. Fakat Türk lehçelerindeki sıfat fiilli yapıların kuruluşunun daha iyi açıklanabilmesi için Chomsky'nin kuramlarında yer alan *öbek yapı*, *taşım* ve *dönüşüm*, *derin yapı-yüzey yapı*, *boşluk kuramı* ve *iz* gibi kavramların ana hatlarıyla açıklanması gerekmektedir. Bu yüzden ilk olarak bu kavramlar üzerinde durulacak daha sonra Türk lehçelerindeki sıfat fiilli yapıların kuruluşları incelenecektir.

Chomsky, 1957'de yayımlanan *Syntactic Structure* adlı çalışmasında dünyadaki bütün dillerin bir sisteme dayandığını belirtir (Chomsky, 2002:11-25). Bu sistem temelde öbek yapılardan meydana gelen söz dizimsel yapılardır. Söz dizimsel bir yapının ise iki düzlemi vardır. Chomsky, bu düzlemlerden anlamsal yorumu içeren yapıyı *derin yapı* (deep structure), sesbilimsel yorumu içeren yapıyı ise *yüzey yapı* (surface structure) olarak adlandırır (Chomsky,1965:16).

Derin yapı, bütün dillerde yer alan ortak yapıdır. Yüzey yapıda ise diller farklı yapılara sahip olabilir. Chomsky, *Yönetim Bağlama Kuramı*nda dillerin derin yapıdaki ortaklığını *ilkeler* (principles); derin yapıdan yüzey yapıya

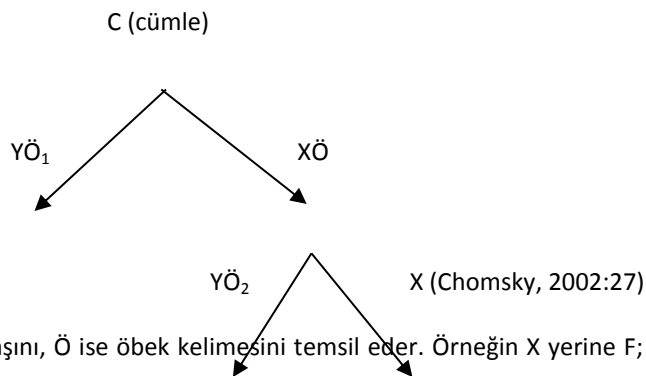
çıkışta meydana gelen değişimleri ise *değiştirgenler* (parameters) terimiyle açıklamıştır. Örneğin, dünyadaki bütün dillerin derin yapıda aynı öbek yapı sistemine sahip olması bir ilke iken; yüzey yapıda öbek yapı kuruluşlarının dillere göre farklılık göstermesi bir değiştirgendir. Derin yapı, söz dizimsel yapının üretildiği ilk aşamadır. Bu aşama bütün dillerde aynıdır. Yüzey yapı ise derin yapıdaki söz dizimsel yapının bazı dönüşüm ve taşıma işlemine uğrayarak sesletildiği ikinci aşamadır.

Karabulut, derin yapı ve yüzey yapıyı şöyle bir örnekle açıklar:

"Derin yapı, dizgenin anlamının ve yapısının belirlendiği bir nevi iç yapıdır, konuşucunun hareket noktasıdır, bir nevi dilin mutfağıdır ve kelimeler, öbek yapılar, kendileri için önceden hazırlanmış kaplar/kalıplar içerisinde kullanıma hazır bir halde zihinde bekletilmektedir. Servis esnasında sadece bu kaplardan yemekler (öbek yapılar) alınmakta ve dilin o zamanki yüzey yapı kurallarına göre dizilerek sunulmaktadır. Kullanım esnasında, nasıl ki aşçılar, kapların yerlerini değiştirmezler, sadece bir kaptan diğerine aktarma yaparlarsa, dilde de değişen kaplar değil içlerindeki öbeklerin yerleridir. Bu nedenle yüzey yapı nasıl kullanılırsa kullanılsın, esas olan derin yapıdaki öbeklerin hangi pozisyonda (kapta) olduklarıdır. Yüzey yapı, dilin görünüşüdür ve somut bir nitelik taşır. Dilin mutfağından alınan yemeklerin (kelime ve öbeklerin) servis edildiği yerdir. Burada servis edilenler sadece yemeklerdir, kaplar değildir. Kaplar tekrar mutfağa dönecektir ve kendi asıl pozisyonlarını alacaklardır."
(Karabulut, 2009:279-280)

Chomsky'nin derin yapı-yüzey yapı ayrımında yer alan *öbek yapı* kavramı *Evrensel Gramerde* de önemli bir yere sahiptir. Öbek yapılar, en az iki kelimenin bir araya gelerek oluşturdukları yapılardır (Chomsky, 2002:26).

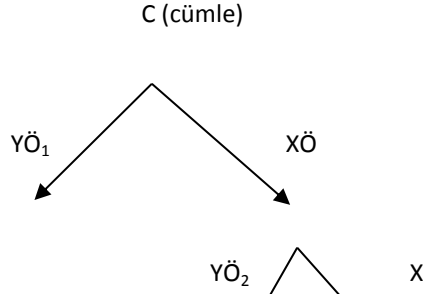
Öbek yapı kuralına göre söz dizimsel bir yapı ad öbeği (AÖ) ve fiil öbeği (FÖ) adı verilen iki öbekten oluşur. Her öbek yapı, ikili dallanma ile alt kategorilere ayrılır. Söz dizimsel bir yapıda ikili dallanma sözlükçe seviyesine yani tek sözcük kalıncaya kadar devam eder. Chomsky, dünyadaki dillerin tek bir sisteme dayandığını söylemesinin yanı sıra dünyadaki bütün dillerin temel bir öbek yapı görünüşüne sahip olduğunu söyler. Chomsky'e göre dünyadaki bütün dillerin temel öbek yapı görünümü şu şekildedir:

Şekildeki X, öbeğin başını, Ö ise öbek kelimesini temsil eder. Örneğin X yerine F; Y yerine A getirilerek bir AÖ ve FÖ'den meydana gelen söz dizimsel kuruluşun yapısı ortaya çıkmış olur.

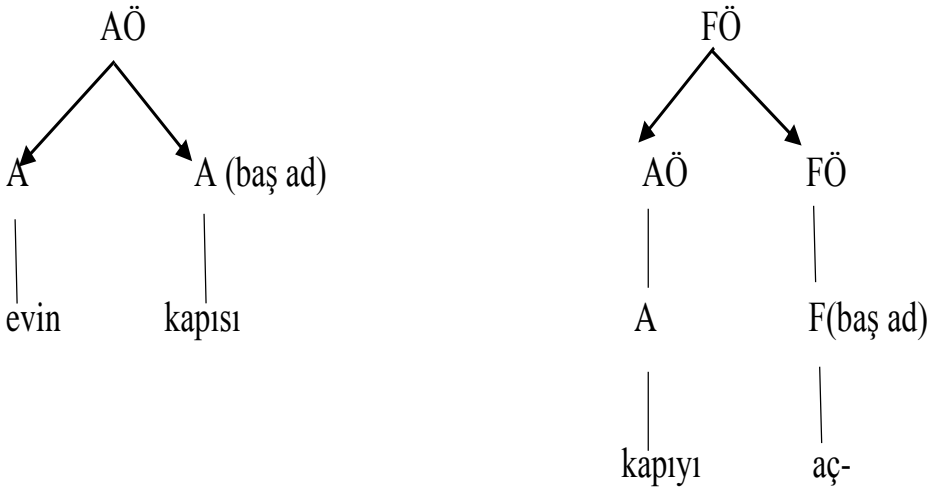

Yukarıdaki kuruluş, İngilizce ve İngilizce yapısındaki diller için geçerli olabilir. Fakat bu kuruluş, Türk Dili ve Türk Dili yapısındaki diller için geçerli değildir. Söz dizimsel bir kuruluşun yapısı Türk Dili için aşağıdaki şekilde olmalıdır:

Öbek yapı kuralına göre, öbek yapı içinde her zaman bir merkez bulunur ve bu merkeze öbeğin yöneticisi anlamına da gelen “baş” (head) adı verilir (Uzun, 2000:18). Türk Dilinde baş her zaman öbeğin en sağında bulunur ve öbek başın türüne göre isimlendirilir. Türk Dilinde başın türüne göre ad öbeği (AÖ), fiil öbeği (FÖ), sıfat öbeği (SÖ), zarf öbeği (ZÖ) ve edat öbeği (EdÖ) türleri vardır.

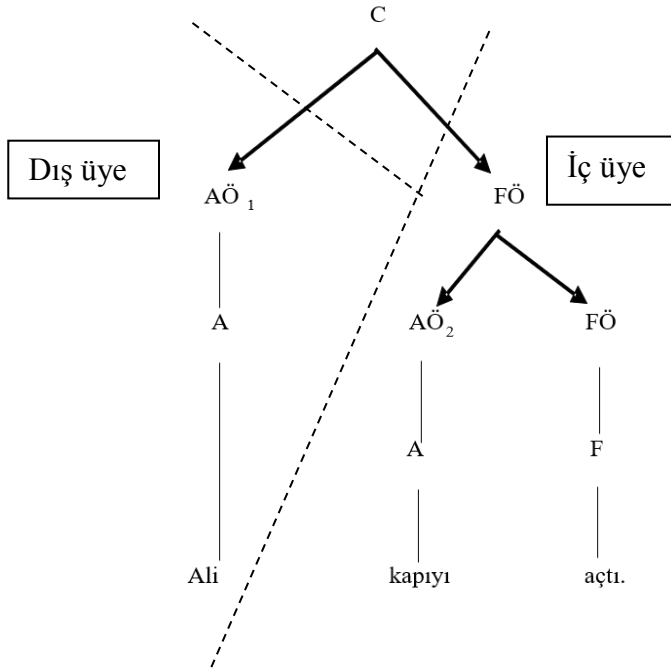
Öbek yapı kuralına göre Türk Dilinde bir AÖ ve FÖ şu şekilde oluşur:

Üretken Dönüşümlü Dilbilgisi ve Yönetim Bağlama Kuramı kavramlarını örnek bir cümle ile kısaca şöyle açıklayabiliriz:

- (1) Ali kapıyı açtı.

Söz dizimsel bir yapı ikili dallanma ile öbek yapılarına ayrılır ve bu ayrım sözlükçeye yani tek kelime kalıncaya kadar devam eder. C'den ayrılan ilk ikili dallanma AÖ ve FÖ'dür. İkili dallanma ile C'den ayrılan ilk AÖ (özne), FÖ'den bağımsız olduğu için dış üye (external argument) olarak kabul edilir. FÖ'den dallanan öbekler ise FÖ'nün yönetimi altında olduğu için iç üye (internal argument) olarak kabul edilir. Aynı zamanda baş ad ve dolayısıyla öbeğin yöneticisi olan FÖ, yönetimi altındaki üyeleri yönetmekle yükümlüdür. Bu yüzden yönetimi altındaki iç üyelere DURUM ve KONU ROLÜ yüklemekle görevlidir.

Yukarıda derin yapıda üretilen söz dizimsel yapıların bazı dönüşüm ve taşıma işlemleri sonucunda yüzey yapıya çıktığını belirtmiştik. Dönüşüm, genel anlamda, öbek yapılardan başkaca öbek yapılar türetme işidir. Bu anlamda, dönüşümlerin uygulandığı yapı "temel yapı", dönüşümlerin çıktısı olan yapı ise "türetilmiş yapı" olarak adlandırılabilir. Uzun'a göre eğer dilbilgisi dönüşüm gibi bir araç içermeseydi, o zaman cümle türetmek için ayrı ayrı öbek yapılara ihtiyaç olacaktı (Uzun, 2000: 37-38).

*Evrensel Gramer*in ilk dönemlerinde zorunlu ve zorunlu olmayan dönüşüm olmak üzere ikiye ayrılan dönüşümler *Yönetim Bağlama Kuramı* döneminde α -taşıma (α -movement) ile tek çatı altında toplanmıştır. Taşıma, genel anlamda, söz dizimsel sunuluştaki yer alan bir kurucuya uygulanan ve bu kurucunun, bir sonraki sunuluştaki başka ama boş olan bir konuma taşınması işlemidir. Taşımanın, *ad öbeği taşıma* (AÖ taşıma) (NP-movement), *baş-taşıma* (head-movement) ve *ne-taşıma* (Wh-movement) olmak üzere üç türü vardır (Uzun, 200: 289-290). Çalışmamıza konu sıfat fiilli yapıların oluşmasını sağlayan taşıma bir AÖ taşımadır. AÖ taşımayı aşağıdaki örnek ile açıklayabiliriz:

(2) Hasan araba aldı.

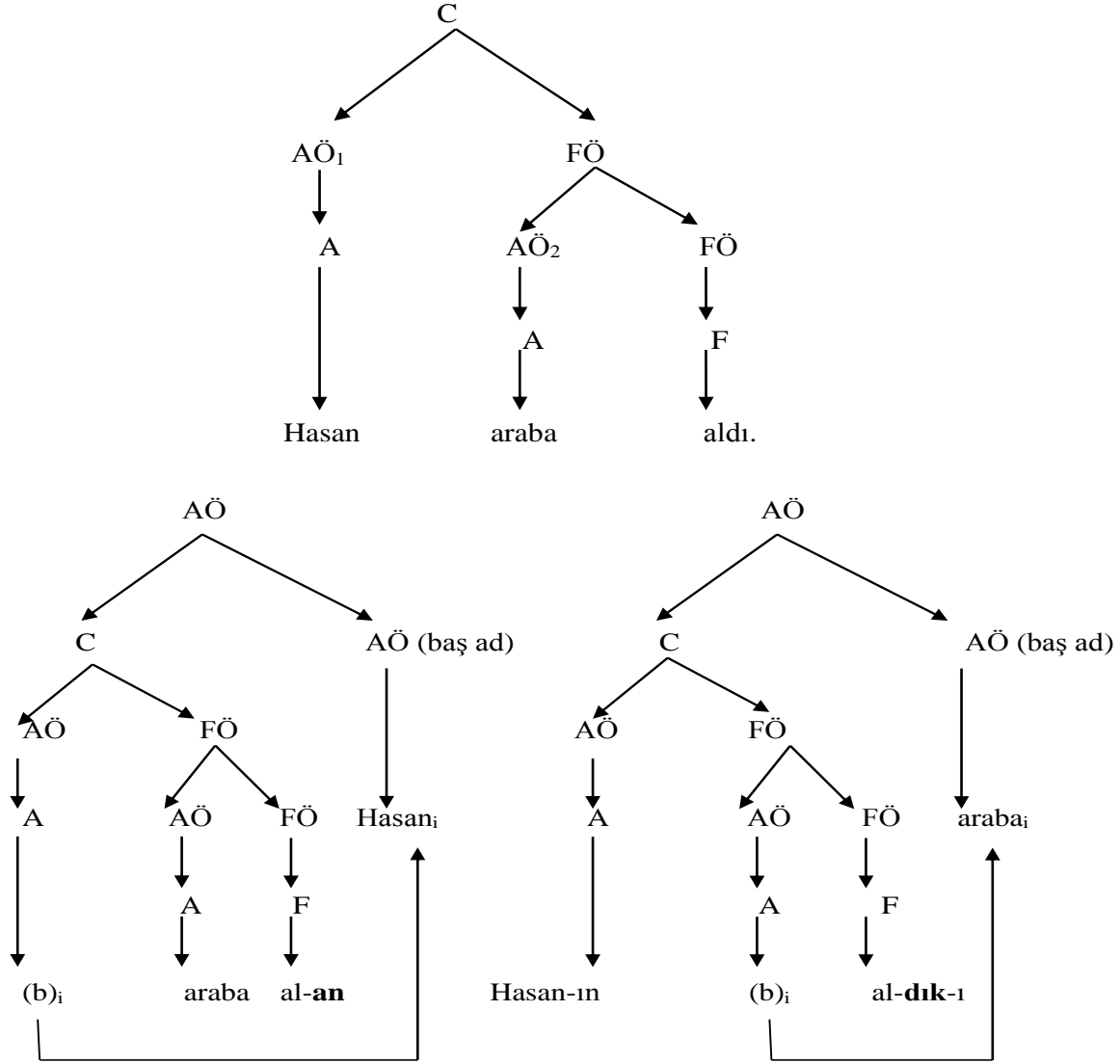

Derin yapıda (2) şeklinde olan cümle yüzey yapıya:

(2a) araba alan Hasan

(2b) Hasan'ın aldığı araba

şeklinde iki farklı sıfat fiilli yapı olarak çıkabilir. Bu yapıların oluşumunda meydana gelen taşıma ve dönüşüm işlemleri ağaç modeli ile şöyle gösterilebilir:

Yukarıdaki örneklerde (2a)'da özne AÖ'sü; (2b)'de ise nesne AÖ'sü gerçek konumunu (geride boşluk bırakarak) bırakıp sıfat fiilli yapının başı konumuna yerleşmiştir. Dönüşüm ve taşıma işlemleri sonucunda AÖ'lerin yeni konumları *iz (trace)* ve *boş kategori (empty category)* ilkeleri ile açıklanabilir. Boş kategori ilkesine göre taşınan ögenin yerleştiği yeni konum *konma noktası (landing site)*, geride bıraktığı eski konumu *iz (trace)* olarak tanımlanır. Bu arada taşınan öge ve geride bıraktığı iz, *eş dizinli (coindexed)* sayılır ve aralarında oluşturdukları

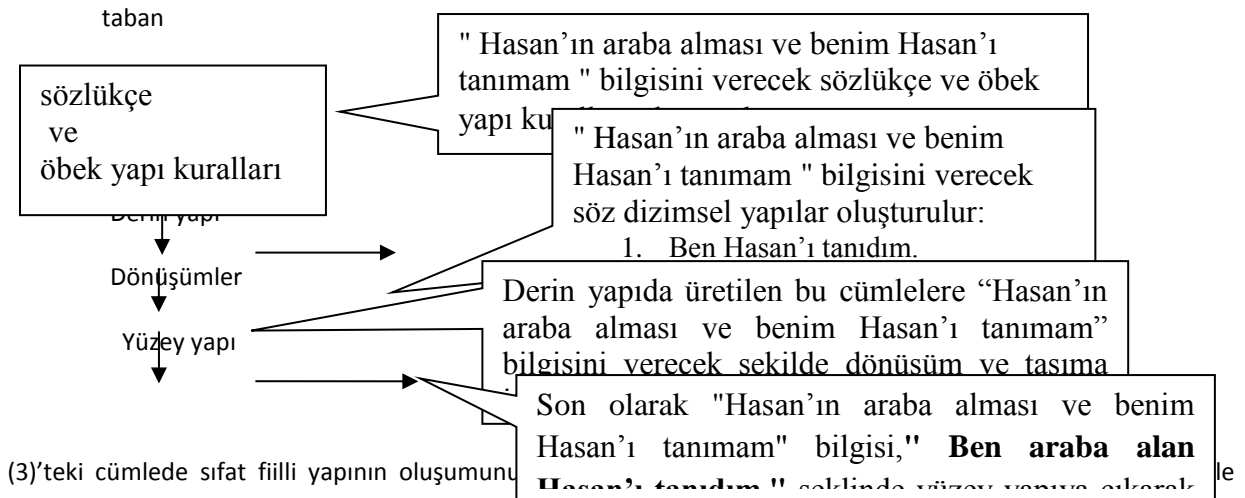
bağla zincir (chain) adı verilir. Dolayısıyla boş kalan konum (b) ile sembolize edilir. "i" harfi ise boşluk ile konma noktasındaki üyenin aynı ögeyi temsil ettiğini gösterir.

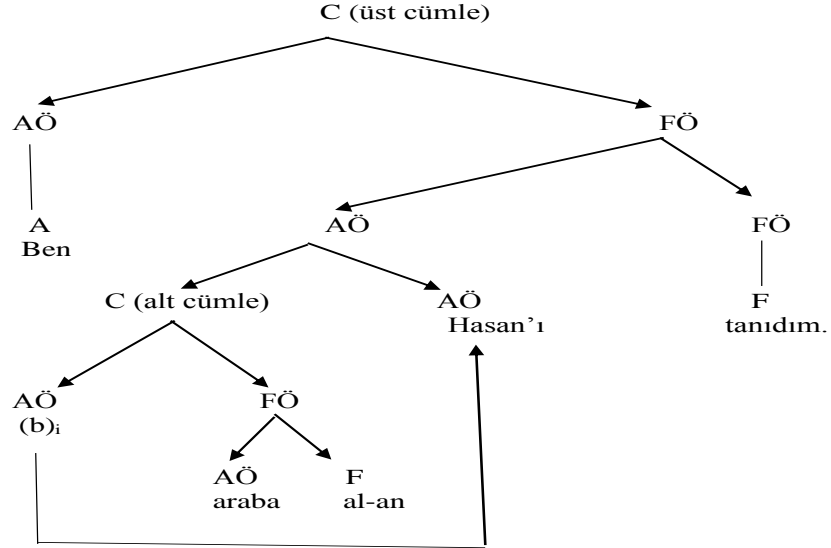
Yukarıda açıklanan kavramlardan hareketle söz dizimsel bir yapının üretilmesi aşağıdaki şekilde olacaktır:

Peki söz dizimsel bir yapı olan sıfat fiilli yapılar yukarıdaki tabloya göre nasıl üretilebilir? Sıfat fiilli bir yapı nasıl oluşur? Yukarıdaki tablodan hareketle sıfat fiilli bir yapının üretimi aşağıdaki şekilde olacaktır:

(2) Ben araba alan Hasan'ı tanıdım.

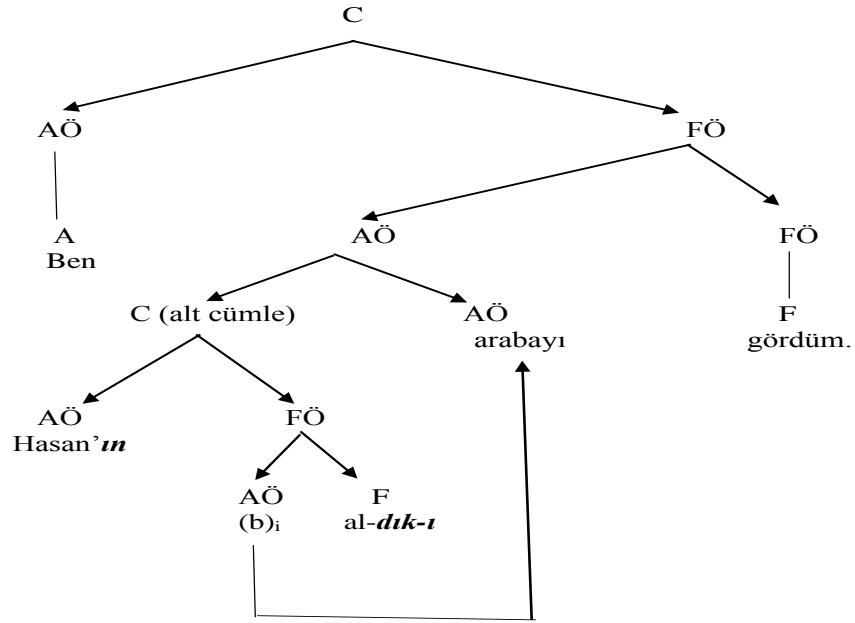
Sıfat fiilli yapı, alt cümlenin üst cümlenin içine yerleştiği en az iki basit cümleden türemektedir. Örnek cümlede de görüldüğü gibi, ilk olarak alt cümle üst cümlenin FÖ'sünün AÖ dalına yerleşmiştir. Daha sonra ise alt cümlede özne olan AÖ (Hasan), asıl yerini terk ederek sıfat fiilin sağına taşınmış ve üst cümlenin yönetimi altına girmiştir. Ayrıca taşınma sonrasında asıl yerinde iz ve boşluk bırakmıştır. Böylece boşluk ile AÖ'nün taşındığı yer arasında eş dizinleme meydana gelmiştir. Ayrıca derin yapıda çekimli fiil olan "aldı" yüklemi yüzey yapıda gerekli olan sıfat fiili ekini alarak çekimsiz fiile dönüşmüş ve taşıma sonucunda sağına yerleşen baş adı nitelemeye başlamıştır.

"Hasan'ın araba alma" bilgisiyle bağlantılı olarak (3)'teki sıfat fiilli yapıdan farklı olarak (4)'teki gibi bir sıfat fiilli yapı da meydana getirilebilir:

(4) Ben Hasan'ın aldığı arabayı gördüm.

(4)'teki sıfat fiilli yapının ağaç modeli ile gösterimi ise şu şekilde olacaktır:

(4)'te de (3)'te olduğu gibi alt cümle üst cümlenin içine yerleştirilerek sıfat fiilli yapı oluşturulmuştur. Fakat (4)'te (3)'ten farklı olarak alt cümlede özne olan değil nesne olan AÖ (araba) asıl yerini terk ederek sıfat fiilin sağına taşınmış ve üst cümlenin yönetimi altına girmiştir. Ayrıca yine (3)'te olduğu gibi boşluk ile AÖ'nün taşındığı yer arasında eş dizinleme meydana gelmiştir. Derin yapıda çekimli fiil olan "aldı" yüklemi yüzey yapıda gerekli olan sıfat fiil ekini alarak çekimsiz fiile dönüşmüş ve taşıma sonucunda sağına yerleşen baş adı nitelemeye başlamıştır. (3)'ten farklı olarak ise sıfat fiil eki alarak çekimsiz fiile dönüşen al- fiili -DİK sıfat fiil eki ile birlikte -I iyelik eki almış ve dolayısıyla yönetimi altındaki Hasan AÖ'süne -In ilgi durumu yüklemiştir.

Yukarıdaki örneklerden (3)'te derin yapıda özne olan üye (Hasan) (4)'te ise derin yapıda nesne olan üye (araba) taşınarak üst cümlenin yönetimi altına girmiştir. Underhill, taşınan üyenin derin yapıdaki durumuna göre sıfat fiilli yapıları iki gruba ayırmaktadır. Eğer taşınan AÖ (baş ad) derin yapıda iken özne görevinde ise bu durumda ortaya çıkan sıfat fiilli yapı "özne sıfat fiilli yapı"dır (subject participle); eğer taşınan ve sıfat fiilin sağına yerleşerek nitelenen baş ad derin yapıda iken özne değil de başka bir unsur ise ortaya çıkan yapı "nesne sıfat fiilli yapı"dır (object participle) (Karabulut, 2006:1266)⁷.

Yukarıdaki kavramsal açıklamalar ve Underhill'in özne sıfat fiilli yapılar ve nesne sıfat fiilli yapılar ayrımından hareketle Türk lehçelerindeki sıfat fiilli yapılar aşağıdaki şekilde incelenebilir:

3. Türk Lehçelerinde Özne Sıfat Fiilli Yapılar

Türk lehçelerindeki sıfat fiilli yapıları inceleyebilmek için Türkiye Türkçesi'nde kurulmuş "Ben araba alan Hasan'ı tanıdım." cümlesinin Türk lehçelerindeki görünümüne bakmak faydalı olacaktır:

⁷ Özne sıfat fiilli yapılar ve nesne sıfat fiilli yapılar için ayrıca bk. (Underhill 1972; Karabulut 2006).

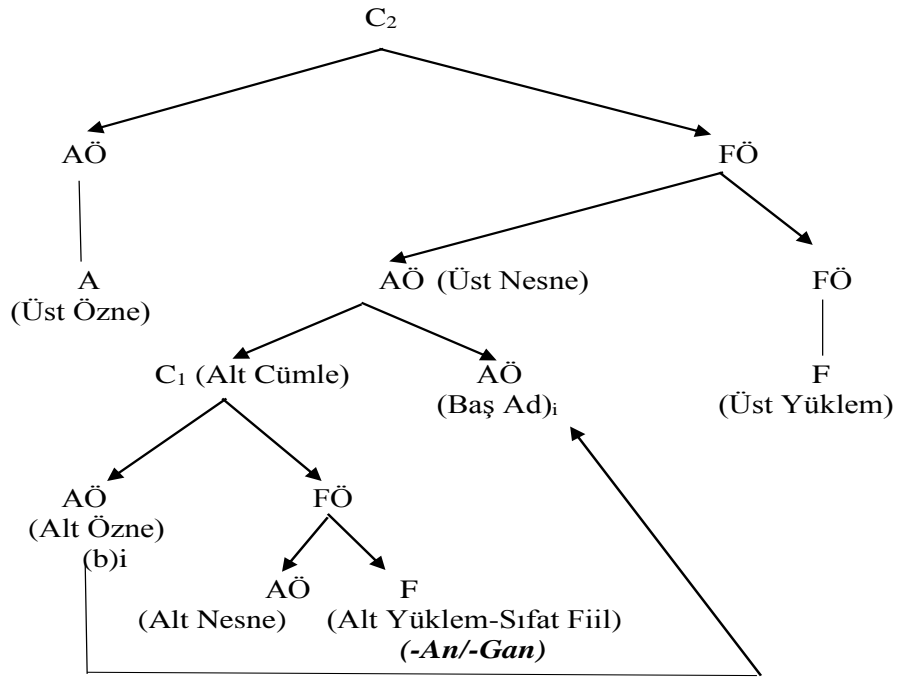
Tablo 1: Türk Lehçelerinde Özne Sıfat Fiilli Yapılar

Lehçe	Cümle
OĞUZ GRUBU (GÜNEY-BATI)	
Türkiye Türkçesi	Ben araba alan Hasan'ı tanıdım.
Gagavuz	Bän tanıdım Hasan'ı angi almış maşına.
Azerbaycan	Män maşın alan Hasan'ı tanıdım.
Türkmen	Men maşın alan Hasan'ı tanıdım.
KARLUK GRUBU (GÜNEY-DOĞU)	
Özbek	Men maşınä algän Hasan'ni tänidim.
Yeni Uygur	Mendin maşına satip algän Hasan'ni tonudum.
KIPÇAK GRUBU (KUZEY-BATI)	
Kazak	Men maşına algan Hasan'dı tanıdım.
Kırgız	Men unaa algan Hasan'ı tanıdım.
Karakalpak	Men maşın algän Hasan'dı tanıdım.
Nogay	Men maşın algan Hasan'dı tanıdım.
Tatar (Kırım)	Men araba algan Hasan'ı tanıdım.
Tatar (Kazan)	Min araba algän Hasan'dı tanıdım.
Başkurt	Min maşına algän Hasandë tanımin.
Karaçay-Malkar	Men maşına algän Hasan'ı tanıdım.
Kumuk	Men maşını algän Hasan'ı tanıdım.
SİBİRYA GRUBU (KUZEY-DOĞU)	
Hakas	Men menderj maşınanı algän Hasan'ı tanıpsağam.
Tuva	Men maşınamnı algan Hasan'ı tanıdım.
Saha	Massınabın ılbit Hasan'ı billim.
BULGAR GRUBU	
Çuvaş	Epe uznał Xazana, çto vol ilçe maşına.

Yukarıdaki tablodan hareketle Türk lehçelerinin özne sıfat fiilli yapı kuruluşlarının taşınım, dönüşüm ve boşluk kuramlarıyla açıklanabilecek yapıya sahip olduğu söylenebilir. Cümleler, sıfat fiilli yapı kuruluşuna uygun olarak alt cümlenin üst cümlenin içine yerleştiği iki basit cümlenin birleşmesiyle oluşmuştur. Alt cümlenin yüklemi Oğuz grubu Türk lehçelerinde *-An* sıfat fiil ekini; diğer Türk lehçelerinde ise *-GAN* (Sadece Saha Türkçesi'nde *-bit* eki kullanılmaktadır.) sıfat fiil ekini alarak sıfat fiile dönüşmüş ve taşınma sonucunda sağına yerleşen baş adı nitelemeye başlamıştır. Bu bakımdan Türk lehçelerinde özne sıfat fiillerin kuruluşunda biçimsel ve hatta söz dizimsel açıdan çok fazla farklılık da görülmemektedir. Türk lehçelerinde özne sıfat fiilli kuruluşlar; taşınım, dönüşüm, boşluk ve baş adın konumu noktasında aynı yapıya sahiptir.⁸

O halde Türk lehçelerindeki özne sıfat fiilli yapıların oluşumu ortak bir ağaç modeli ile şu şekilde gösterilebilir:

4. Türk Lehçelerinde Nesne Sıfat Fiilli Yapılar

Türk lehçelerindeki sıfat fiilli yapıları inceleyebilmek için de Türkiye Türkçesi'nde *kurulmuş "Ben senin yazdığın kitabı okudum."* cümlesinin Türk lehçelerindeki görünümüne bakalım:

Tablo 2: *Türk Lehçelerinde Nesne Sıfat Fiilli Yapılar*

Lehçe	Cümle
OĞUZ GRUBU (GÜNEY-BATI)	

⁸ Oğuz grubu içinde Gagavuz Türkçesi ve Bulgar Grubu içinde Çuvaş Türkçesi'nin özne sıfat fiil kuruluşlarının tamamen farklı bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu iki lehçenin sıfat fiilli yapıları başka bir çalışmanın konusu olacaktır.

Türkiye Türkçesi	Ben senin yazdığı kitabı okudum.
Gagavuz	Bän okudum kiyadı, ani sän yazdın.
Azerbaycan	Män sänin yazdığı kitabı oxudum.
Türkmen	Men sen yazan kitabı okadım.
KARLUK GRUBU (GÜNEY-DOĞU)	
Özbek	Men sen yazgan kitabni oqidim.
Yeni Uygur	Men sen yazgan kitabni oqudum.
KIPÇAK GRUBU (KUZEY-BATI)	
Kazak	Men sen jazgan kitabı oqudum.
Kırgız	Men sen jazgan kitepti okudum.
Karakalpak	Men sen jazgan kitabı oqidim.
Nogay	Men sen yazgan kitabın okıdım.
Tatar (Kırım)	Men sen yazgan kitabını okudum.
Tatar (Kazan)	Min sin yazgan kitabını uqidim.
Başkurt	Min hin ezgan kitaptı uqımın.
Karaçay-Malkar	Men sen bergan kitapını oqudum.
Kumuk	Men sen yazgan kitapını oxudum.
SİBİRYA GRUBU (KUZEY-DOĞU)	
Hakas	Men sıj pazılğan kindeni xıgırsağam.
Tuva	Men seer bijeen nomuñnu nomçudum.
Saha	Min en suruybut kinigeğin aaxtıım.
BULGAR GRUBU	
Çuvaş	Epe vularom keneke, men ese şçıerno.

Yukarıdaki tablodan hareketle Türk lehçelerinin nesne sıfat fiilli yapı kuruluşlarının da özne sıfat fiilli yapılarda olduğu gibi taşınım, dönüşüm ve boşluk kuramlarıyla açıklanabilecek yapıya sahip olduğu görülmektedir. Nesne sıfat fiilli yapılar da alt cümlenin üst cümlenin içine yerleştiği iki basit cümlenin birleşmesiyle oluşmuştur. Fakat nesne sıfat fiilli yapıların morfolojik yapısının özne sıfat fiilli yapılardan farklı olduğu görülmektedir. Alt cümlenin

yüklemi, Oğuz grubu Türk lehçelerinden Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde *-DİK* ekini alırken diğer Türk lehçelerinde özne sıfat fiil yapısında olduğu gibi, *-An/Gan* (Sadece Saha Türkçesi'nde *-but* sıfat fiil eki kullanılmıştır.) ekini almıştır.

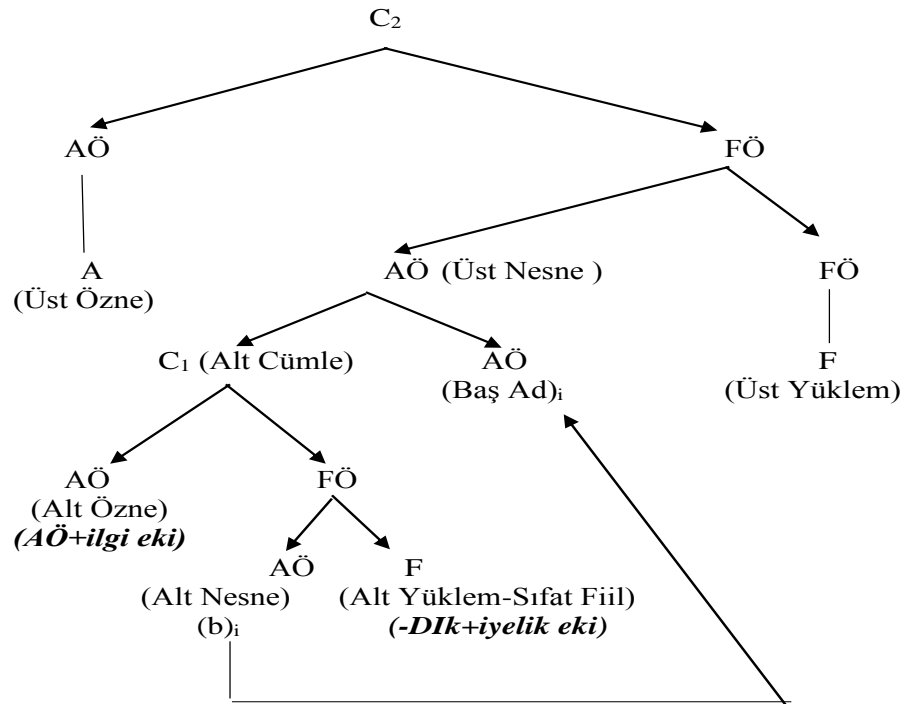
Dikkat çeken ikinci nokta Türk lehçelerinde alt cümledeki iyelik-ilgi ilişkisidir. Oğuz grubu Türk lehçelerinde Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde alt cümlenin yüklemi *-DİK* sıfat fiil ekinin yanı sıra *-In* iyelik ekini de almıştır. Dolayısıyla alt cümlenin öznesi de *-nin* ilgi durumunu yüklenmiştir. Fakat diğer Türk lehçelerinde Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde görülen ilgi-iyelik ilişkisi görülmemektedir. Alt cümlenin yüklemine *-An/Gan* ekinin kullanıldığı Türk lehçelerinde iyelik eki kullanılmamış dolayısıyla alt cümlenin öznesi de ilgi durumu yüklenmemiştir.

Türk lehçeleri arasında nesne sıfat fiilli yapılarıdaki morfolojik farklar alt cümlenin aldığı sıfat fiil ekinden ve iyelik-ilgi ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan Türk lehçelerindeki nesne sıfat fiilli yapıları:

- Nesne sıfat fiilli yapının *-DİK* ekiyle kurulduğu ve iyelik-ilgi ilişkisinin olduğu Türk lehçeleri
- Nesne sıfat fiilli yapının *-An/-GAN* ekiyle kurulduğu ve iyelik-ilgi ilişkisinin olmadığı Türk lehçeleri olarak ikiye ayırabiliriz.

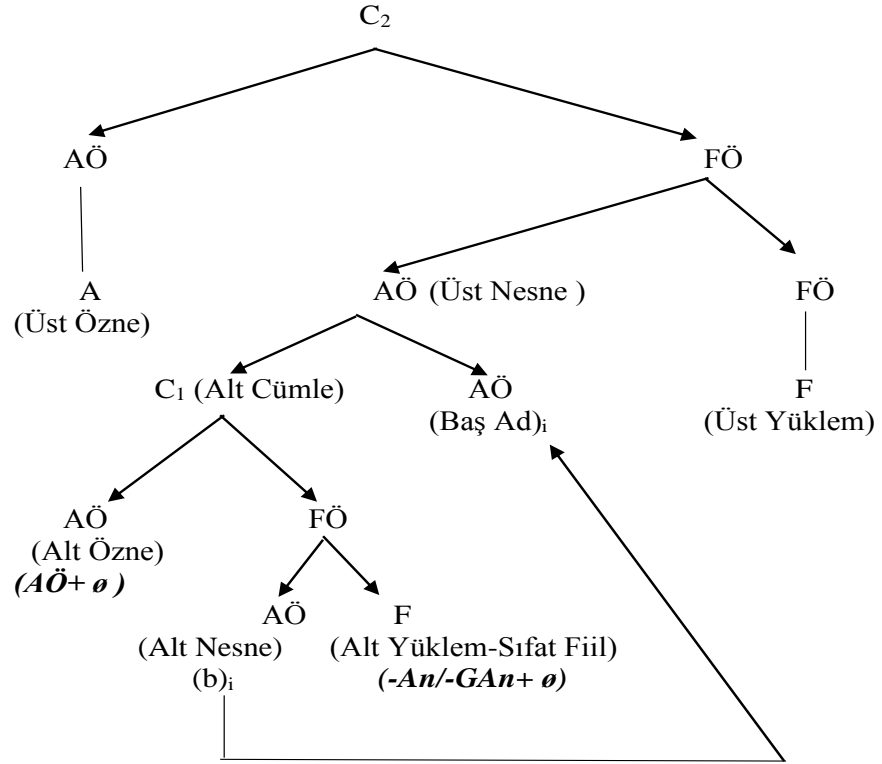
O halde Türk lehçelerindeki nesne sıfat fiilli yapılar için iki farklı ağaç modeli aşağıdaki şekilde oluşacaktır.

- Nesne sıfat fiilli yapının *-DİK* ekiyle kurulduğu ve iyelik-ilgi ilişkisinin olduğu Türk lehçeleri (Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi):

b) Nesne sıfat fiilli yapının -An/-GAN ekiyle kurulduğu ve iyelik-ilgi ilişkisinin olmadığı Türk lehçeleri:

SONUÇ

Bu çalışma ile Türk lehçeleri arasında sadece sesbilimsel veya biçimbilimsel farklılıkların olmadığı, özellikle söz dizimsel anlamda da farklılıkların olduğu görülmüştür. Bu nedenle Türk Dili çalışmalarında genel olarak söz dizimsel yapıların, özde ise sıfat fiilli yapıların dilbilimsel temelde analiz edilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Lehçeler arası aktarmalarda hem semantik hem de yapısal özelliklerin birlikte değerlendirilmesi için uygun dilbilimsel kuramlara ihtiyaç vardır. Bu bağlamda yapısal analizlerde Chomsky kuramlarının önemli bir boşluğu dolduracağı bu çalışma ile anlaşılmıştır.

Çalışma sonucunda Türk lehçelerinde özne sıfat fiilli yapıların kuruluşunda farklılık olmadığı görülmüştür. Nesne sıfat fiilli yapıların kuruluşunda ise özellikle morfolojik olarak iki farklı grubun ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Örneğin, Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi üzerinden ele alındığında, Türkiye Türkçesi'nde "*Ben senin yazdığın kitabı okudum.*" şeklinde olan nesne sıfat fiilli yapı; Kazak Türkçesi'nde "*Men sen-ø jazğan-ø kitabını oqidım.*" şeklinde karşımıza çıkmıştır. Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde nesne sıfat fiilli yapıların -DİK sıfat fiil ekini almasına karşın, diğer Türk lehçelerinde (özne sıfat fiilli yapılarda olduğu gibi) -An/-GAN ekini alarak genişlediği gözlenmiştir. Ayrıca, nesne sıfat fiilli yapılarda; Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde sahiplik/iyelik ve ilgi ilişkisinin (yönetim-bağlama ilişkisi) mutlak olduğu görülmüştür. Bu ilişkiye göre *oku-duk-un* (kitap) da olduğu gibi alt cümlenin yüklemi -DİK sıfat fiil eki ile birlikte -Un iyelik ekini de almıştır. Dolayısıyla; *kedi-nin ye-dik-i* örneğinde olduğu gibi alt cümlenin öznesi de (kedi) -nIn ilgi durumunu yüklenmiştir. Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde nesne sıfat fiilli yapılarda görülen bu *iyelik-ilgi* ilişkisinin diğer Türk Lehçelerinde söz konusu olmadığı tespit edilmiştir.

Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde özne sıfat fiilli ve nesne sıfat fiilli yapılar arasındaki -An ve -DİK ayrımının diğer Türk lehçelerinde görülmemesi ve yine Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi'nde nesne sıfat fiilli yapılarda görülen iyelik-ilgi ilişkisinin diğer Türk lehçelerinde bulunmaması dikkat çekicidir.

Ayrıca Gagavuz Türkçesi ve Çuvaş Türkçesi'nin sıfat fiilli yapıları diğer Türk lehçelerinden tamamen farklı olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK.
- Bayraktar, N. (2000). *Orta Türkçede Fiilimsiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayraktar, N. (2004). *Türkçede Fiilimsiler*. Ankara: TDK.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects Of The Theory Of Syntax*. Cambridge: MIT.
- Chomsky, N. (2002). *Syntactic Structures*. Berlin- Newyork: Mouton de Gruyter.
- Csató, Éva (1996). A Typological Review of Relative Clause Constructions in Some Turkic Languages. *Proceedings of 5th International Conference on Turkish Linguistics*. August 15-17 (1990) (ed.). Bengisu Rona. Ankara: Hitit.
- Eraslan, K. (1980). *Eski Türkçede İsim Fiiller*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Ergin, M. (2004). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Erkman-Akerson, Fatma ve Şeyda Özil (1998). *Türkçede Niteleme Sıfat İşlevli Yan Tümceler*. İstanbul: Simurg.
- Gökdağ, B. A. (1993). *Oğuz Grubu Türk Şivelerinde Sıfat-Fiiller*. Yayınlanmamış Doktor Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Haig, Goeffry (1998). *Relative Constructions in Turkish*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Karabulut, F. (2003). *Relative Clause Constructions in Kazakh*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. ABD: University of Wisconsin, Madison.
- Karabulut, F. (2006). Türk Diline Kuramsal Yaklaşımlar (Taşınımı-Dönüşümlü Dilbilgisi ve Yönetim ve Bağlama Kuramı Işığında Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi'nde Edilgen Oluşumların ve Sıfat Fiilli Yapıların İncelenmesi). *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı Kitabı*. (ss. 1255-1270). Düzenleyen: Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü. Çeşme. 9-15 Nisan 2006.
- Karabulut, F. (2007). Ad Öbeği Taşınımı ve Boşluk Kuramı Bağlamında Fiilimsili Yapıların Adlandırılması ve Sınıflandırılması Meselesi. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi (UTEK)* (ss. 261-298). İstanbul: İKÜ.
- Karabulut, F. (2009). Köktürkçenin Sıfat Fiilli Yapı Tipolojisi. *Bilig*. 48: 91-118.
- Karabulut, F., Ulutaş, İ. (2011). Türk Dili Sıfat-Fiilli Yapı Tipolojisinin Japon, Kore ve Macar Tipolojileri ile Karşılaştırılması. *Turkish Studies*. 6 (1):1349-1377.
- Karadeniz, Y. (2019). *Özbek Türkçesinde ve Yeni Uygur Türkçesinde Sıfat Fiilli Yapılar: Karşılaştırmalı Dilbilimsel Bir Analiz*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karahan, L. (1994). Türkçede Birleşik Cümle Problemi. *Türk Dili*. 505: 19-23.

Korkmaz, Z. (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü* (3. Baskı). Ankara: TDK.

Lehmann, Christian (1986). On the Typology of Relative Clauses. *Linguistic*. 24: 663-680.

Schönig, Claus (1992/93). Relativsatzbautypen in den Sogenannten *Altischen Sprachen*. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung. Tomus. XLVI* (2-2).

Underhill, Robert (1972). Turkish Participle. *Linguistic Inquiry*. III. [Çev. Ferhat Karabulut (2005). Türkçe Sıfat Fiiller. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3: 57-69.]

Uzun, N. (2000). *Anaçizgileriyle Evrensel Dilbilgisi ve Türkçe*. İstanbul: Multilingual.

